

نگاه

فرصت برای سازمان های مردم نهاد
چالش ها و فرصت های تأسیس سازمان های اجتماعی کشور

روزنامه رسمی کشور منتشر شده است. این فعال مدنی با اشاره به برگزاری همایش دهم سازمان های غیردولتی ایران در روزهای ۵ و ۶ آبان ماه در بروجرد و تأکید در این همایش بر موضوع قانون سازمان های مردم نهاد و استتاله لایحه به آیین نامه های با حضور وزیر کشور تصریح کرد: از سکوت مشاور وزیر کشور درباره این اصلاح ساختاری در وزارت کشور یعنی تشکیل سازمان امور اجتماعی کشور اظهار شگفتی می کنم و امیدوارم سکوت ایشان ناشی از عدم اطلاع از این مصوبه مانند مصوبه هیأت وزیران نباشد و این همایش فرصت ارزنده ای بود که ایشان اگر اطلاع داشتند درباره ساختار جدید اطلاع رسانی کنند. قویدل در پاسخ به این سوال که شما چه افقی از تشکیل سازمان امور اجتماعی تابع وزارت کشور دارید؟ گفت: به اعتقاد من وزارت کشور سیاسی ترین وزارتخانه کشور است و همیشه این دیدگاه را داشته ام. جای نظارت بر فعالیت سازمان های مردم نهاد بایه عبارت درست تر تشکیل های اجتماعی که غیرسیاسی ترین نهادهای اجتماعی کشور هستند در این وزارتخانه نیست. اما سوگیری وزارت کشور به حوزه های اجتماعی که در دولت اصلاحات در وزارت کشور به مدد بسترسازی شوراها نهادینه شد و با آیین نامه مصوب ۱۳۸۴ هیأت وزیران راه برای انتقال حوزه نظارت بر سازمان های مردم نهاد به وزارت کشور فراهم شده است. این فعال اجتماعی تأکید کرد: لذا تشکیل سازمان امور اجتماعی کشور یک گام دور شدن از حوزه سیاسی ترین وزارتخانه کشور است. شاید در ارزیابی اولیه بتوان تشکیل این سازمان را گامی مثبت در بهتر شدن شرایط دانست. اگرچه ارزیابی همه سازمان های مردم نهاد این است که بتوانند در سیکل های تحت عنوان سازمان نظام مشارکت اجتماعی متشکل شوند و حاکمیت نیز در جایگاه شایسته خود می تواند نظارت های حاکمیتی را داشته باشد. خود به مثبت نظام صنفی، نظام پزشکی و نظام پرستاری می تواند مورد بررسی مدبران دولتی قرار گیرد.

شهروند | احمد قویدل درباره مصوبه اخیر شورای عالی اداری کشور مبنی بر تشکیل سازمان امور اجتماعی کشور گفت: سازمان های مردم نهاد کشور بعد از خبر شوک آور تبدیل شدن پیش نویس قانون به آیین نامه دویار، با اعلام تشکیل سازمان امور اجتماعی زیر نظر وزارت کشور غافلگیر شدند. احمد قویدل بیان کرد: ششندت این شوک بعد از آن که بهمن مشکینی مشاور وزیر کشور و معاونت امور سازمان های مردم نهاد کشور از استتاله غافلگیر اظهار بی اطلاعی کرد برای سازمان های مردم نهادی که در روند تهیه پیش نویس با وزارت کشور تعامل سازنده ای داشتند غیر قابل تحمل تر شد. به گزارش رسانه خبری سازمان های غیردولتی ایران وی افزود: بعد از ابلاغ آیین نامه جدید (ابلاغ) پیش نویس قانون که قرار بود لایحه شود، توسط معاون اول رئیس جمهوری موج جدیدی در سازمان های مردم نهاد جهت استعانت از مجلس و تقدیم طرح آغاز شده بود که این اقدام عملاً همکاری به موجود آمده را برهم خواهد زد. قویدل تصریح کرد: آمادگی نمایندگان تأثیرگذار مجلس برای شنیدن طرح های سازمان های مردم نهاد حاصل ابلاغ آیین نامه ای بود که از قرار به درخواست وزارت کشور از هیأت وزیران ابلاغ شده است. شماره این نامه که در ابلاغ آیین نامه قید شده است از نظر بسیاری از سازمان های مردم نهادی که مشتاقانه با رئیس دولت تدبیر و امید در سال ۱۳۹۳ ملاقات کرده اند، شماره نامه ای است که وزارت کشور لایحه را تقدیم هیأت وزیران کرده است. فضای غالب بر سازمان های مردم نهاد از ضرورت تشکیل سازمان نظام مشارکت اجتماعی سازمان های مردم نهاد است. که مکانیزمی شبیه سازمان نظام پزشکی، نظام صنفی و نظام پرستاری داشته باشد.

در فعال اجتماعی ادامه داد: هنوز سازمان های مردم نهاد از شوک ابلاغ آیین نامه به جای قانون خارج نشده اند که خبر تشکیل سازمان امور اجتماعی کشور منتشر و ابلاغ شده و مصوبه سازمان امور اجتماعی کشور در ۱۴ مهرماه به تصویب شورای عالی اداری کشور رسیده و در چهارم آبان ماه در

یکس جیب مشارکت جامعه مطبوعات ایران روستای گل سفید برای ایجاد صنعتی دستی

جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی

تلاش برای مهاجرت معکوس به روستاها

۱۰ ساله که در دهی که فکر نمی کنم هیچ حوزه ای بتواند ادعای چنین چشم اندازی را بدون سرمایه دولتی داشته باشد.

وی تصریح کرد: ایران با وجود تناسیل بسیار بالای گردشگری با در آمد تنها ۱.۷ میلیارد دلاری در حوزه گردشگری در سال گذشته در رتبه نود و هفتم دنیا در حوزه گردشگری قرار می گیرد؛ در حالی که همسایه جنوبی ما که حتی از برخی استان های ما کوچکتر است و هیچ یک از جاذبه های طبیعی ما را ندارد، سال گذشته از گردشگری ۱۴ میلیارد دلار درآمد داشته است.

درویش خاطر نشان کرد: فعالیت سمن ها در منطقه ای مثل کانی پرازان نشان می دهد که هیچ تقابلی بین ملاحظات محیط زیستی و گردشگری پایدار وجود ندارد، بلکه اینها در یک راستاست و تنها باید توجه نهادهای مربوطه به گردشگری پایدار معطوف شود.

برگزار می شود، برنامه های پیش بینی شده برای توسعه شبکه تشکل های مردم نهاد نیز اعلام خواهد شد.

درویش افزود: در همین راستا، نیازهای تشکل ها را با همکاری خود آنها شناسایی و گردآوری کرده ایم و امیدواریم با آموزش هایی که ارایه می شود، کمک کنیم تشکل های مردم نهاد توانایی ها و وزن اجتماعی خود را ارتقا دهند و این مهم ترین برنامه ما برای

جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی

جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی

بازار کار ۲۰۰ هزار نفری مدارس طبیعت

دراوق ۱۰ ساله

مدیرکل دفتر مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست بیان کرد: در حوزه مدارس طبیعت، پیش بینی بازار کار ۲۰۰ هزار نفری در اوق

ذره بین

توسعه در گرو پیوند تشکل های دانشگاهی با نهادهای مدنی

حسین زندی | فعال مدنی

که در سال ۱۳۹۲ تشکل های عضو معاونت جوانان وزارت ورزش به کمتر از ۳۰ نهاد رسیده بود. بیشتر آنها نیز در دو حوزه خیریه و مذهبی فعالیت می کردند. استان همدان با دارا بودن دهها هزار دانشجوی ظرفیتی بالقوه در زمینه فعالیت های دانشجویی و دانشگاهی دارد و می تواند این ظرفیت را با قاعلم کند، اما با وجود این که تشکل های زیادی در داخل دانشگاه مانند انجمن های علمی، ادبی، سیاسی و موارد دیگر شکل گرفته، در عمل نتوانسته به موفقیت قابل قبولی دست یابد، از سوی دیگر خلأ ارتباط بین تشکل های دانشجویی و مدنی خارج از دانشگاه نیز به این ضعف دامن زده است؛ به طور مثال حدود ۱۳ تشکل حوزه محیط زیست در استان همدان فعال است و در تعدادی از دانشگاه های استان از جمله دانشگاه بوعلی و دانشگاه آزاد، رشته محیط زیست همسایه صدها دانشجوی تحصیل می کنند، اما تشکل های محیط زیستی خارج از دانشگاه نتوانسته اند با دانشجویان تعامل قابل قبولی داشته باشند.

حال پرسش این است که چه عاملی باعث این مسأله مهم است و چگونه می توان از ظرفیت دانشگاه فعالان دانشجویی و نهادهای درون این فضای آموزشی بهره برد؟ آیا تشکل های غیردولتی در ایران چنین توانایی هایی را دارند که در بازنده سازی تشکل های دانشجویی در خارج از دانشگاه نقش ایفا کنند؟

همان گونه که اشاره شد پاسخ گفتن به این پرسش ها مستلزم کاری تحقیقی است تا براساس ریشه یابی و شناسایی و تاریخچه نهادهای دانشگاهی و وضع جامعه ایران بتوان به نتایجی رسید اما تجربه جوامع دیگری می تواند در کوتاه مدت راهگشا باشد. در این کشورها نهادهایی تخصصی در زمینه توانمندسازی تشکل های غیردولتی وجود دارد که در داخل مدارس و دانشگاه های نیز فعالیت می کنند و با استعدادیابی، آموزش و توانمندسازی دانش آموزان و دانشجویان مستعد و علاقه مند را آماده ضرور در تشکل های مدنی بیرون از دانشگاه می کنند. توانمندسازی دانشجویان ایران در زمینه فعالیت های مدنی می تواند این نگرانی را برطرف کند. تلاش نهادهای غیردولتی تلازم خواهد داشت و از حالت مقطعی بودن خارج می شود. علاوه بر دخالت های دولت در فعالیت های نهادهای و سازمان های غیردولتی در ایران آسیب دیگری وجود دارد، آن هم تلازم نداشتن عضوگیری و جذب نیروهای داوطلب است که منجر به تلازم نداشتن فعالیت های می شود؛ به طور مثال کمتر مردم همدان را شہروندانی محافظه کار می دانند اما آنها در مواجهه با این پدیده اجتماعی، یعنی تشکیل نهادهای غیردولتی و پیوستن به این تشکل ها نسبت به سایر استان ها پیش قدم بودند. از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴ نزدیک به ۳۰۰ تشکل در حوزه های گوناگون فعال بودند و بساری کار آمدن دولت نهم رفته رفته این وضع رو به افول گذاشت، به طوری

سابقه شکل گیری تشکل های دانشجویی در دانشگاه های زمان تأسیس نخستین دانشگاه کشور برمی گردد اما بیش از ۸ دهه از این تاریخ می گذرد و تحولی در ساختار این تشکل ها ایجاد نشده است. این که چه عواملی باعث شده تشکل های دانشجویی در زمینه مشارکت های مدنی موفق نباشند، بسیار پیچیده است. در این نوشتار کوتاه نمی توان ریشه یابی کرد، چرا که چنین مسأله مهمی نیاز به پژوهش های گسترده دارد.

تشکل های غیردولتی با ساختار و شکل و شمایل امروزی پس از روی کار آمدن دولت اصلاحات در سال ۱۳۷۶ وارد عرصه اجتماع شدند. اما این پدیده با بهره گیری از ساختار های غربی با یک تفاوت عمده بروز کرد: تشکل های غیردولتی در غرب براساس قوانین هر کشور توسط افراد حقیقی که هدف و برنامه مشخصی دارند به وجود می آیند و پس از ثبت در دفاتر مربوطه رسمیت یافته و فعالیت خود را آغاز می کنند. این فعالیت بدون دخالت هیچ نهاد دولتی ادامه می یابد، اما در ایران تأسیس یک نهاد غیردولتی روز به روز دشوار تر می شود و نهادهای مختلف برای ایجاد این مانع تراشی می کنند. پس از تأسیس نیز دخالت نهادهای حکومتی مانع استقلال و فعالیت مستقل آنان می شود. در واقع می توان گفت در ایران هیچ تشکل غیردولتی مستقلی وجود ندارد و اتفاقاً حاکمیت نیز به دنبال همین موضوع است.

فعالیت تشکل های دانشجویی نیز بر این منوال است که پس از تشکیل گیری در چارچوب دانشگاه فعالیت های آغاز می شود. این تلاش ها گاهی به توجه به یک رویکرد و اتفاق در جامعه پررنگ تر می شود و گاهی با تغییراتی در وزارت علوم یا بدنه دولت مدتها به محاق می رود. تفاوتی ندارد؛ چه تشکل های علمی، دانشجویی چه سیاسی و چه فرهنگی در دانشگاه همه مشمول چنین روندی هستند.

از دل این گروه ها و تشکل ها گاهی به نام هایی برمی خوریم که به آنها «فعال دانشجویی» اطلاق می شود و به عنوان فرد نتیجه تلاش های خود در دانشگاه (همان طور که گفته شد چه فرهنگی چه اجتماعی یا علمی و سیاسی) را به افراد جامعه اعلام می کند، اما این تلاش ها پس از پایان دوره تحصیلی این افراد از تمام می شود. دیده می شود فردی که در دانشگاه بسیار فعال است پس از دوران تحصیل نه تنها هیچ فعالیتی ندارد بلکه افسرده و منفعل می شود.

اگر فعالان مدنی همدان و نهادهای دانشگاهی را مثال بزینم در می یابیم؛ از قضا این که جامعه شناسان مردم همدان را شہروندانی محافظه کار می دانند اما آنها در مواجهه با این پدیده اجتماعی، یعنی تشکیل نهادهای غیردولتی و پیوستن به این تشکل ها نسبت به سایر استان ها پیش قدم بودند. از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴ نزدیک به ۳۰۰ تشکل در حوزه های گوناگون فعال بودند و بساری کار آمدن دولت نهم رفته رفته این وضع رو به افول گذاشت، به طوری

توانمندسازی جامعه محلی حاشیه پناهگاه حیات وحش خوش بیلاق، سمن

۱۶- حدیثه باقری، گروه محیط زیستی المومت یار آموزش، آگاه سازی و توانمندسازی جوامع محلی در زمینه حفظ و ارتقای تنوع زیستی و ترویج سبک زندگی منطبق بر ظرفیت های زیست بومی، قزوین

۱۷- فاطمه طاهری، موسسه اسلامی زنان ایران، توانمندسازی جوامع محلی برای جلوگیری از شکار بی رویه هوبره، فارس

۱۸- سیاوش عابدی، حلقه سبزی زمین (حیات ایران)، طرح معیشت پایدار جوامع محلی کامفیروز با رویکرد اکوتوریسم، فارس

۱۹- سیروس زارع، گروه محلی احیا کنندگان تالاب بین المللی کمجان، مدیریت پایدار روستایی، فارس

۲۰- کاوه کردستانی انجمن سبز چیا، پرندهنگری، کردستان

۲۱- شروان شمعانی، موسسه مهرگان پر توپروزه، ارتقای سلامت با رویکرد آموزش محیط زیست، کرمان

۲۲- فرهاد مهدوی علی آباد، گروه دوستداران طبیعت رفسنجان، طرح قرق های اختصاصی در مورد حفظ حیات وحش، کرمان

۲۳- زربانو منصور، جمعیت حفظ و احیای محیط کوستان (پراو)، احداث مسیرهای گردشگری و کوهنوردی، توانمندسازی طرح محلی، مستندسازی احداث صندوق، ایخیزداری، مدیریت پسماند، تغییر الگوی کشت و صنایع دستی، کرمانشاه

۲۴- سعید سلیمانی، مدرسه بین المللی جنگل هورامان، کرمانشاه

۲۵- جواد رزمی، موسسه توسعه پایدار هرمد، ایجاد سایت پایلوت عملی تبدیل پسماند آلی به کمپوست در جنگل های خزری با بهره گیری از تجارب موجود در جهت کاهش حجم زباله و کاهش انتشار متان به عنوان مدلی برای دینفعان برنامه پاکسازی مشارکتی جنگل، گلستان

۲۶- کامران انوری، موسسه بوم کلبه پایدار، جوامع محلی و توسعه پایدار و مدرسه طبیعت، گلستان

۲۷- زهره شمشادی، جمعیت زنان و جوانان حافظ محیط زیست گیلان، مدیریت پسماندهای کشاورزی و خانگی، گیلان

۲۸- نسیم طوافزاده، موسسه سبز کاران بالان، روستاهای پایدار، گیلان

۲۹- مسعود مولانا، انجمن دوستداران دماوند کوه، حفاظت از دماوند کوه، مازندران

۳۰- مریم لطیفی، موسسه کیمیای سبزی (مرکزی)، NGO تخصصی زیست محیطی کودکان، مرکز

۳۱- محمد ثابت، خانه فرهنگ بوم گردان پارس، جنگل-ه جنگل یاری مشارکتی، پروژه ملی

۳۲- نیما آذری، افسانه احسانی، موسسه آوای طبیعت پایدار، ارتقای اکوتوریسم جزیره قشم در سایت پایلوت در روستای شیب دراز، هرمزگان (قشم)

۳۳- لیسبا پورلک، انجمن فعالان محیط زیستی عشایر قشقایی، فارس، بازتاب طبیعت در نگارهای بومی از هرمزگان تا فارس، هرمزگان (قشم)

۳۴- مونا مهاجرانی، کمیته محیط زیست، گردشگری و توسعه پایدار بنیاد مهر همدان، ظرفیت سازی و توان آفرینی جامعه محلی در جهت مدیریت مشارکتی در منطقه حفاظت شده خانگیرمز، همدان

در اختتامیه نخستین جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی، گردشگری پایدار و انجمن های دانشجویی از ۲۵ طرح موفق سازمان های مردم نهاد در حوزه محیط زیست تقدیر به عمل آمد که عبارتند از:

۱- فرزوزان اخروی خواه، انجمن جوانان حافظ زمین (دامون)، ظرفیت سازی در دینفعان و متصدیان تالاب برای اتخاذ الگوهای معیشتی سازگار با محیط زیست (تالاب قره شلاق بناب)، آذربایجان شرقی

۲- سیروس انتخابی، تشکل های محیط زیستی نقره (دوستاران طبیعت سوسولوز)، احیای تالاب سسیران گلی ۰.۲ تالاب حسنلو، آذربایجان غربی

۳- حسن سلیمانپور، جمعیت پیام سبزی، حفاظت از ذخایر ژنتیک کرفس کوهی در منطقه زاگرس مرکزی، اصفهان

۴- طاهره عزیزی، پوشش مردمی ترافیک شهر اصفهان، پیاده مدار کردن چهارباغ عباسی با اجرای طرح سه شنبه های بدون خودرو، اصفهان

۵- انوشه کفایت، انجمن علمی دانشجویی محیط زیست، توسعه گردشگری طبیعت پایدار همراه با توسعه پایدار در جوامع بومی - محلی، البرز

۶- ستاره تناور، انجمن توسعه سبز اقلیم پاک بوشهر، طرح تغییر نگرش جوامع محلی در خصوص کار کردها و ارزش های تالاب حله، بوشهر

۷- حسین عبیری گلیگلیانی، انجمن کوهستان سبزی، طرح حذف و ساماندهی ظروف یکبار مصرف پلاستیکی در مراسم های دینی و ملی، تهران

۸- عباس محمدی، گنجینه پشتیبان زیست بوم، کمک مالی به طرح های محیط زیستی و افرادی که به محیط زیست خدمت می کنند، تهران

۹- تریا حبیبی، انجمن پاشنگران حامی محیط زیست، جلب مشارکت جامعه محلی باتوان روستای گل سفید برای احیای صنایع دستی اصیل و بومی به عنوان معیشت جایگزین بهره داری ناپایدار از جنگل های بلوط زاگرس چهارمحال و بختیاری

۱۰- لیلا اخلاصی، انجمن محیط زیستی تنسینم، آموزش های محیط زیستی و همسوسازی جوامع محلی تالاب گندمان (ارتقای توان تاب آوری از طریق ارتقای آگاهی های مردم در زمینه خدمات اکوسیستمی در تالاب گندمان)، چهارمحال و بختیاری

۱۱- مهدیه سلطانی، رفنگران طبیعت خراسان رضوی، گسترش آموزش و فرهنگ سازی بین ساکنان مناطق گردشگری و اعضای گروه رفنگران طبیعت خراسان رضوی

۱۲- مینا استقامت، مرکز حفظ و توسعه زیست بوم های پایدار (زی پاک)، مدیریت مشارکتی منطقه حفاظت شده گلپل و سرنالی با رویکرد بررسی امکان ایجاد پارک صلح (TBPA) و ذخیره گاه زیست کره فرامرزی (TBR)، خراسان شمالی

۱۳- هانیه غفاری، موسسه خزنه شناسان پارس، آموزش مردم محلی استان خوزستان در رابطه با لزوم حفاظت لاک پشت فراتی در ایران، خوزستان

۱۴- هادی فهیمی، حافظان حیات وحش بدون مرز (بلوچ باف)، خرس سیاه بلوچی، سیستان و بلوچستان

۱۵- فاطمه باباخانی، موسسه طنین طبیعت تیسرگان، طرح

شهروند | جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی ۱۱ آبان ماه سال جاری برگزار شد. محمد درویش مدیرکل دفتر مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست در نشست خبری نخستین جشنواره تجربیات موفق سمن های محیط زیستی، گردشگری پایدار و انجمن های دانشجویی که به میزبانی سازمان حفاظت محیط زیست برگزار شد، گفت: این جشنواره تلاش می کند تا بازگو کننده و انعکاس دهنده اتفاقاتی باشد که به ارتقای توانایی اکولوژیک سرزمین کمک می کند اما به هر دلیلی پوشش رسانه ای مناسبی ندارد.

درویش ادامه داد: تلاش می کنیم ضمن تقدیر از این اتفاقات، شرایطی فراهم کنیم تا در تشکل های موفق این سینه حوزه در کارگاه های منطقه ای تشکل های مردم نهاد یا انعکاس این تجربیات، برای الگوسازی درست در این زمینه گام بردارند.

وی افزود: اگر گروهی در میاندشت موفق به مهار تهیه ای ماسه ای شده است اقدامی که دولت به تنهایی توانایی انجام آن را نداشته است. اگر گروه دیگری، تعداد وحوش در منصور آباد رفسنجان را از ۲۰۰ به ۷۰۰ حیوان افزایش داده است؛ آن هم در دشتی که دشت بی شک کار بزرگی انجام داده و باید مورد تقدیر و الگوسازی قرار گیرد.

مدیرکل دفتر مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست ادامه داد: اگر با کمک سمن ها، در منطقه حفاظت شده هل، خانواده هایی که بلوط ها را زغال می کردند، اکنون به صنایع دستی روی آورده اند و همین طور در اوج شرایط خشکسالی که اغلب تالاب ها را با شرایط شکننده ای روبه رو کرده، سه تالاب کانی پرازان در مهاباد، گندمان در بروجن و کمجان در استان فارس با مشارکت مردم سمن ها احیا شده یا آگاه سازی در خصوص تنوع زیستی و مثلا درباره خرس سیاه بلوچی که به خطر افتاده بود در منطقه باهو کلات رخ داده است، باید مورد تشویق و تقدیر قرار گیرد.

درویش تصریح کرد: اگر در مورد سمندر روستایی به این دستاورد رسیده ایم که خیلی از خانواده ها حاضر نیستند آن را به سفره هفت سین بپزند و امروز سمندر به عنوان نگهبان رودخانه در استان لرستان حاضر است، به کمک سمن ها بوده و البته مکتب مدرسه طبیعت هم کار بزرگی است که تشکل های مردم نهاد آن را انجام می دهند و اینها شایسته نگاه و توجه ویژه است.

وی با بیان این که در کنار این موارد مثبت، برخی لکنت ها و بیراهه ها وجود دارد، تأکید کرد: این جشنواره بازویی است که هم در حوزه تشکل ها و هم در خصوص نگاه انبیتی که سدها تشکل های می شود، کمک می کند تا با ترسیم نقشه راه هم رفع نگرانی و آگاه سازی کسانی که از فعالیت تشکل ها نگرانند صورت پذیرد و هم به تشکل ها برای پیدا کردن مسیر درست کمک کند.

بوم گردی مسئولانه با احیای معیشت محلی منجر به مهاجرت معکوس روستاها شده است

وی با بیان این که بوم گردی مسئولانه با احیای معیشت محلی منجر به جلوگیری از روند مهاجرت روستاییان و ایجاد مهاجرت معکوس به ویژه در نقاطی همچون شمال استان اصفهان شده است، ادامه داد: کافی است افراد فعال در زمینه بوم گردی در قالب یک نهاد حقوقی مشترک، فعالیت های خود را به جشنواره ارایه کنند.

این مقام مسئول اعلام کرد: همزمان با اجلاس فصلی پنجم تشکل های محیط زیست و منابع طبیعی سراسر کشور در نیشابور که با حضور معصومه ابتکار معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، خداکرم جلالی رئیس سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری و لفت معاون قوه قضائیه